C/2026/70

30.1.2026 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската агенция по химикали и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006, Регламент (ЕС) № 528/2012, Регламент (ЕС) № 649/2012 и Регламент (ЕС) № 2019/1021

(COM(2025) 386 final — 2025-207-COD)

(C/2026/70)

Главен докладчик: **Maciej Dawid KUNYSZ**

Съветник	Frank ALLEN
Законодателна процедура	Инструмент за проследяване на законодателния процес в ЕС
Искане за консултация	Европейски парламент, 6.10.2025 г. Съвет на Европейския съюз, 26.9.2025 г.
Правно основание	член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
Документи на Европейската комисия	COM(2025) 386 final — 2025-207-COD Обобщение на документ COM(2025) 386 final — 2025-207-COD
Съответни цели за устойчиво развитие (ЦУР)	ЦУР 16 — Мир, справедливост и силни институции ЦУР 3 — Добро здраве и благосъстояние ЦУР 12 — Отговорно потребление и производство
Компетентна секция	„Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“
Приемане на пленарна сесия	23.10.2025 г.
Пленарна сесия №	600
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	197/4/8

1. ПРЕПОРЪКИ

Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК)

1.1. приветства предложения регламент относно Европейската агенция по химикали (ECHA), с който ще се създаде независима правна рамка, за да се помогне на ECHA да управлява ефективно своите все по-големи задължения по отношение на опазването на човешкото здраве и околната среда. ЕИСК вече е призовавал за това в становище NAT/911 ([1]).

([1]) Становище на Европейския икономически и социален комитет — Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на обща платформа за данни относно химикалите, за определяне на правила, с които да се гарантира, че данните, съдържащи се в нея, са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и годни за повторно използване, и за установяване на рамка за мониторинг и перспективи във връзка с химикалите и — Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на регламенти (ЕО) № 178/2002, (ЕО) № 401/2009, (ЕС) 2017/745 и (ЕС) 2019/1021 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на прехвърлянето на научни и технически задачи и подобряването на сътрудничеството между агенциите на Съюза в областта на химикалите и — Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2011/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на прехвърлянето на научни и технически задачи на Европейската агенция по химикали (ОВ C, C/2024/3381, 31.5.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3381/oj).

1.2. счита, че в научните оценки на химикалите следва да се отчитат нуждите на уязвимите групи като част от процеса на вземане на решения. Уязвимите групи са изложени на повишен риск от лошо здраве, увреждане или експлоатация поради фактори като социално-икономическо състояние, възраст, здравословно състояние или социална маргинализация. Сред уязвимите групи обикновено се включват децата, възрастните хора, хората с увреждания, мигрантите и бежанците, расовите и етническите малцинства, както и хората, които нямат дом или живеят в бедност. Употребата на някои химични вещества може да създаде особени проблеми за тези групи. ЕИСК настоятелно призовава Агенцията да включи перспективата на подхода „Едно здраве“ в своите оценки на химикалите, за да се справи по-добре с рисковете, които засягат уязвимите групи по непропорционален начин, и да укрепи приобщаващото, прозрачно и координирано управление ([2]).

1.3. отбелязва, че от ключово значение за бъдещия успех на Агенцията е да се гарантира, че тя е независима и че се възприема като такава, когато изпълнява своите задължения и отговорности. Всички членове на нейните комитети трябва да се възприемат като независими и да отговарят на представата за независимост на широката общественост. Въпросът за конфликтите на интереси също трябва да бъде основно съображение, за да се гарантира широкото приемане на научните становища.

1.4. препоръчва новите предложения да гарантират възможно най-широк достъп до всички документи, съдържащи данни за химикалите, и до всички други източници на информация относно данните за химикалите. Това ще осигури възможно най-добрия принос за научните становища. Независимите академични данни са от основно значение и е необходим механизъм, който да гарантира, че те се вземат предвид.

1.5. счита, че Апелативният съвет, състоящ се от председател и двама членове, е с твърде ограничен капацитет, за да се справи адекватно с различните жалби, които ще бъдат внесени. ЕИСК счита, че Апелативният съвет трябва да има по-широк състав, за да се гарантира справедливост и прозрачност в системата за обжалване.

1.6. подчертава, че принципът на предпазните мерки трябва да се прилага с цел опазване на общественото здраве и околната среда в случаите, когато противоречията между различните научни становища не могат да бъдат разрешени. Регулаторната рамка трябва винаги да дава приоритет на общественото здраве и околната среда.

1.7. призовава за осигуряване на подходящи ресурси за комитетите на ECHA и за въвеждане на показатели за навременност и стандарт на обслужването. Всички тези елементи трябва да бъдат представени в единния програмен документ и в годишния доклад.

1.8. препоръчва към Управителния съвет на ECHA да се създаде Постоянна консултативна група на гражданското общество (CSAP), чиито становища и протоколи да се публикуват.

1.9. призовава неповерителните данни и резюметата на становищата, решенията и докладите да се публикуват проактивно в достъпна форма (на английски език и на езиците на съответните държави членки), заедно с лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и позволяващи повторно използване метаданни (FAIR метаданни) и приложно-програмен интерфейс (API) с оглед на повторно използване на данните. ЕИСК подкрепя също идеята на съответните организации с нестопанска цел да се предостави правото да се обръщат към Апелативния съвет и таксите за тях да бъдат премахнати или намалени.

2. **ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ**

Аргументи в подкрепа на препоръка 1.2

2.1. Независими научни доказателства. С цел подобряване на прозрачността и доверието, Управителният съвет следва да гарантира систематичен преглед на рецензираните академични проучвания за всяко становище, имащо отношение към въпроса, и публикуване на кратък публичен отзив, в който да се обяснява как са били използвани независимите доказателства или защо не са били отчетени.

([2]) Становище на Европейския икономически и социален комитет — Здрава планета за здрави хора: към всеобхватен подход „Едно здраве“ (становище по собствена инициатива) (ОВ C, C/2026/16, 16.1.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/16/oj).

2.2. Уязвими групи и кумулативна експозиция. ЕИСК подчертава непропорционалните рискове, пред които са изправени децата, бременните и кърмещите, имунокомпрометираните лица и работниците с висока експозиция, като това включва и кумулативната експозиция. Комисията отбелязва, че децата, бременните жени и възрастните хора са особено чувствителни към определени опасни свойства, докато потребителите са изложени на най-различни въздействия, когато влизат в контакт с различните продукти, а работниците — на своите работни места ([3]). Разширяването на общия подход към управлението на риска има за цел да гарантира по-последователна защита на уязвимите групи ([4]).

Аргументи в подкрепа на препоръка 1.3

2.3. Независимост и конфликт на интереси ЕИСК подчертава, че независимостта трябва да може да се докаже. В насоките относно конфликтите на интереси следва да се определят минимални критерии, включително 24-месечен период, през който не може да се развива дейност, след приключване на трудовите правоотношения с оценявани от Агенцията икономически оператори, публично деклариране на интересите най-малко 14 дни преди заседанията и правила за отвод. Тези правила трябва да важат за членовете, кооптираните членове, съветниците и външните експерти, участващи в изготвянето или преразглеждането на становищата. Европейската сметна палата установи, че политиките и процедурите на ECHA относно конфликтите на интереси са непълни и недостатъчно точни, и препоръча ясни и обективни критерии за оценка на декларациите за интереси и за справяне с рисковете след прекратяване на трудовите правоотношения ([5]).

2.4. Управителен съвет и гражданско общество. Управителният съвет следва да включва най-малко един член с право на глас от организациите на гражданското общество, развиващи активна дейност в областта на общественото здраве, околната среда или защитата на потребителите, който да бъде избран посредством открита и недискриминационна процедура за определен мандат. Постоянната Консултативна група на гражданското общество (CSAP) следва да изготвя становища относно единния програмен документ, политиката за прозрачност, правилата за конфликтите на интереси и показателите за спазване на сроковете. Становищата и протоколите на CSAP следва да се публикуват.

Аргументи в подкрепа на препоръка 1.4

2.5. Прозрачност и повторно използване на данните. Агенцията следва проактивно да публикува неповерителните данни и резюметата на становищата, решенията и докладите в достъпна форма на английски език и на езиците на съответните държави членки. Масивите от данни следва да включват FAIR метаданни и да се предоставят посредством API, за да се даде възможност за независим анализ и повторно използване.

Аргументи в подкрепа на препоръка 1.5

2.6. Капацитет и спазване на сроковете. Като се има предвид разширяването на правомощията на Агенцията, ЕИСК призовава да се осигурят подходящи ресурси за Комитета за оценка на риска (КОР), Комитета за социално-икономически анализ (КСИА) и за другите комитети, и да се въведат показатели за спазване на сроковете и стандарт на обслужването (например процент на становищата, предоставени навреме, медианно време за обработка и тримесечен механизъм за ранно предупреждение). Резултатите следва да бъдат представяни в единния програмен документ и в годишния доклад. Европейският парламент призовава за това ECHA да разполага със стабилен модел на финансиране и достатъчен брой служители за изпълнение на Зеления пакт и Стратегията за химикалите ([6]).

2.7. Апелативен съвет — действие на жалбите. За да се гарантират правната сигурност и общественият интерес, обжалването не следва да има автоматично суспензивно действие. Апелативният съвет може да разреши суспензия само ако след оценка на баланса на интересите се установи вероятна основателност на иска за сериозна и непоправима вреда. ЕИСК подкрепя също идеята на организациите с нестопанска цел, които отговарят на условията, да се предостави правото да действат като участници или amicus curiae и таксите за тях да бъдат премахнати или намалени.

2.8. Стандарт за обществена консултация. За ключовите становища на комитети и проекти на насоки Агенцията следва да провежда обществени консултации с продължителност най-малко осем седмици и да публикува публичен отзив, обобщаващ приноса и отговорите на Агенцията. Насоките на Комисията за по-добро регулиране изискват задължителни обществени консултации в интернет (минимум 12 седмици) за инициативи с оценки на въздействието и публикуване на кратко фактологично обобщение на основните въпроси в рамките на 8 седмици след приключването ([7]).

([3]) Европейска комисия, COM(2020) 667, раздел 2.2.1.
([4]) Европейска комисия, COM(2020) 667, раздел 2.2.1.
([5]) Европейска сметна палата, Специален доклад № 15/2012.
([6]) Европейски парламент, *Освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета за финансовата 2020 година: Европейска агенция по химикали*, 4 май 2022 г., P9_TA(2022)0174.
([7]) Европейска комисия — Насоки за по-добро регулиране (SWD (2021) 305 final), 3 ноември 2021 г..

2.9. Бюджет за участие и прозрачност. ЕИСК препоръчва да се предвиди специален бюджетен ред за участието на гражданското общество, който да обхваща преводите, резюметата в достъпна форма, консултациите и участието на експерти с нестопанска цел, за да се гарантират непрестанна прозрачност и ангажираност.

3. ПРЕДЛОЖЕНИ ИЗМЕНЕНИЯ НА ЗАКОНОДАТЕЛНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

ИЗМЕНЕНИЕ 1

свързано с препоръка 1.2

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
Член 4, параграф 2 При изпълнението на своите цели Агенцията се стреми да допринася за високо равнище на защита на здравето на човека и околната среда, за свободното движение на вещества на вътрешния пазар, както и за съгласуваност и последователност при оценката и управлението на химикалите в целия Съюз, като същевременно насърчава конкурентоспособността и иновациите, отчитайки специфичните нужди на малките и средните предприятия („МСП“) по смисъла на Препоръката на Комисията от 6 май 2003 година относно определението за микро-, малки и средни предприятия, и насърчава алтернативи на изпитванията върху животни.	Член 4, параграф 2 При изпълнението на своите цели Агенцията се стреми да допринася за високо равнище на защита на здравето на човека и околната среда, ***включващо защита на уязвимите групи,*** за свободното движение на вещества на вътрешния пазар, както и за съгласуваност и последователност при оценката и управлението на химикалите в целия Съюз, като същевременно насърчава конкурентоспособността и иновациите, отчитайки специфичните нужди на малките и средните предприятия („МСП“) по смисъла на Препоръката на Комисията от 6 май 2003 година относно определението за микро-, малки и средни предприятия, и насърчава алтернативи на изпитванията върху животни.

Изложение на мотивите

Уязвимите групи като децата се нуждаят от специална защита, тъй като може да не осъзнават напълно рисковете, свързани с химичното съдържание на определени продукти.

Изменение 2

във връзка с препоръка 1.3

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
Член 14, параграф 1 Всяка държава членка номинира двама кандидати за членство в КОР и има право да предложи до двама допълнителни кандидати.	Член 14, параграф 1 Всяка държава членка номинира двама кандидати за членство в КОР и има право да предложи до двама допълнителни кандидати. ***Европейската комисия издава ясни насоки за оценка на независимостта и конфликтите на интереси на всички членове, кооптирани членове, съветници и експерти.***

Изложение на мотивите

Всички членове на комитетите на ЕСНА трябва да се разглеждат като независими, така че техните решения да се възприемат като справедливи и разумни, а не продиктувани от определени интереси. Конфликтите на интереси трябва да се разглеждат по прозрачен начин, така че обществеността да може да има доверие в решенията на комитетите.

Изменение 3

във връзка с препоръка 1.4

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
Член 16, параграф 1 Агенцията може да използва услугите на експерти за участие в работни групи на комитетите, на Форума или на други работни групи на Агенцията, както и за изпълнение на други задачи, предвидени в настоящия регламент или в секторното законодателство на Съюза, когато това е обосновано от научния и техническия контекст или от необходимостта от високо равнище на експертни познания. Процедурата и обхватът на използването на експерти се определят с решение на управителния съвет.	Член 16, параграф 1 Агенцията може да използва услугите на експерти за участие в работни групи на комитетите, на Форума или на други работни групи на Агенцията, както и за изпълнение на други задачи, предвидени в настоящия регламент или в секторното законодателство на Съюза, когато това е обосновано от научния и техническия контекст или от необходимостта от високо равнище на експертни познания. Процедурата и обхватът на използването на експерти се определят с решение на управителния съвет. ***Трябва да се предвиди възможност за пълноценно използване на ценната информация от независимите научни изследвания, като например рецензирани академични изследвания, които са от значение за регулаторните цели.***

Изложение на мотивите

Независимите данни могат да допринесат значително за регулаторния процес.

Изменение 4

във връзка с препоръка 1.5

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
Член 20, параграф 1 Апелативният съвет се състои от председател и ***двама*** други членове.	Член 20, параграф 1 Апелативният съвет се състои от председател и ***четирима*** други членове.

Изложение на мотивите

Съставът на предложения Апелативен съвет е твърде ограничен, за да се справи с евентуалните жалби, които ще бъдат внесени в бъдеще.

Изменение 5

във връзка с препоръка 1.6

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
Член 45, параграф 3 Агенцията и съответният орган си сътрудничат за разрешаване на различията. Ако агенцията и съответният орган не са в състояние да разрешат различията, те изготвят съвместен доклад. В доклада ясно се очертават спорните научни въпроси, определят се съответните неясноти в данните и основните причини за различията в становищата, включително поради методологични различия, като същевременно се гарантира публичен достъп до документа.	Член 45, параграф 3 Агенцията и съответният орган си сътрудничат за разрешаване на различията. Ако агенцията и съответният орган не са в състояние да разрешат различията, те изготвят съвместен доклад. В доклада ясно се очертават спорните научни въпроси, определят се съответните неясноти в данните и основните причини за различията в становищата, включително поради методологични различия, като същевременно се гарантира публичен достъп до документа.

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
Когато съответният орган е агенция или научен комитет на Съюза, агенцията представя съвместния доклад на Комисията.	Когато съответният орган е агенция или научен комитет на Съюза, агенцията представя съвместния доклад на Комисията. ***В случай на сериозни научни разногласия се прилага принципът на предпазните мерки с цел опазване на общественото здраве и околната среда.***

Изложение на мотивите

Неразрешените противоречия между различните научни становища представляват сериозен проблем и поради това принципът на предпазните мерки трябва да се прилага, докато тези въпроси не бъдат решени.

Брюксел, 23 октомври 2025 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Séamus BOLAND